

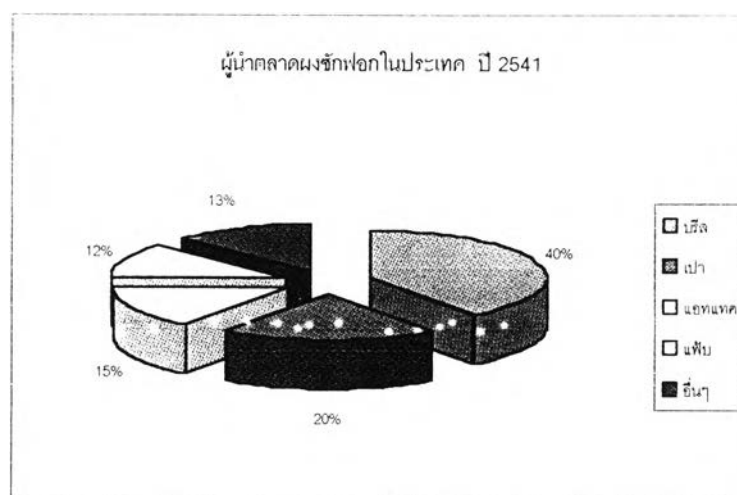
บทที่ 4

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ตามวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์สำหรับสินค้าสะดวกซื้อครั้งนี้ เป็นรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษา รูปแบบ และแนวทางในการพัฒนา บรรจุภัณฑ์ตามวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์สำหรับสินค้าสะดวกซื้อ วิธีการที่ใช้ในการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ตามวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ตลอดจนถึงสร้างผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่ให้จากการศึกษาในครั้งนี้ในลักษณะกรณีศึกษา ซึ่งมีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อหาแนวคิดและรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ในแต่ละช่วงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์สำหรับสินค้าสะดวกซื้อโดยเลือกเอาผลิตภัณฑ์ผงซักฟอกมาเป็นกรณีศึกษาเนื่องจากผงซักฟอกถือว่าเป็นสินค้าสะดวกซื้อที่สำคัญและมีมูลค่าการตลาดสูงสุดในสินค้าสะดวกซื้อที่สำคัญทั้ง 4 รายการ แต่เนื่องจากผลิตภัณฑ์ผงซักฟอกในประเทศไทยนั้นมีมากมายหลายตราสินค้านั้นเพื่อให้เป็นการเหมาะสมกับเวลาในการทำวิจัยผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องเลือกตราสินค้าที่มีความเหมาะสมขึ้นมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้โดยผู้วิจัยผู้วิจัยได้กำหนดเป็นขอบเขตของการวิจัยในบทที่ 1 ว่า จะศึกษาการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของไทยในผลิตภัณฑ์ประเภทผงซักฟอกที่ประสบความสำเร็จทางด้านส่วนแบ่งทางการตลาดและยอดขายในตลาดผงซักฟอกภายในประเทศโดยจะเลือกตราสินค้าที่มีส่วนแบ่งการตลาดสูงสุด 3 อันดับแรกมาทำการศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้หาข้อมูลผู้นำตลาดผลิตภัณฑ์ผงซักฟอกมาพบว่าในปี 2541 ผงซักฟอกบริส มีส่วนแบ่งการตลาดสูงสุด ร้อยละ 40 ของมูลค่าการตลาด รองลงมาได้แก่ เปา แอทแทค แฟ็บ มีสัดส่วนราวร้อยละ 20 15 และ 12 ตามลำดับ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 13 เป็นผงซักฟอกอื่นๆ ได้แก่ โอโม เซฟ บิ๊ก โปร เป็นต้น

ภาพที่10 แสดงผู้นำตลาดมังชัฟอกในประเทศ ปี 2541

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยจะเลือกมาศึกษาจึงประกอบด้วยผลิตภัณฑ์มังชัฟอกบริส ผลิตภัณฑ์มังชัฟอกแปะ และผลิตภัณฑ์มังชัฟอกแอทแทค 3 ตราสินค้า

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจะใช้แหล่งข้อมูล 2 ประเภท คือ

1. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ได้แก่บุคคลที่ทำงานอยู่ในบริษัทที่ผู้วิจัยได้เลือกสินค้ามาศึกษา และบริษัทที่เป็นผู้ออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ผู้วิจัยได้เลือกสินค้ามาศึกษา ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง และมีความน่าเชื่อถือได้มากที่สุด จึงใช้หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 ผู้บริหารหรือรองลงมา ที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกรูปแบบ หรือแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ผู้วิจัยได้เลือกสินค้ามาศึกษา

1.2 ผู้บริหารหรือรองลงมา ที่มีส่วนในการวิเคราะห์ข้อมูล หรือออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ผู้วิจัยได้เลือกสินค้ามาศึกษา

2. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร (Secondary Data) ซึ่งจะได้ค้นคว้าจากหนังสือ บทวิเคราะห์ เอกสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ตามวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์สำหรับสินค้าสะดวกซื้อ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลประเภทบุคคล ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมที่เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ตลอดจนถึงตัวบรรจุภัณฑ์หรือภาพถ่ายบรรจุภัณฑ์ผังกฟอกในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์แต่ละช่วงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์กลุ่มตัวอย่างแต่ละตราสินค้าจากผู้บริหารที่มีคุณสมบัติตามที่ได้ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และมีทั้งหมดจำนวน 6 ท่านดังนี้

- 1.1 คุณ อภิชาติ ศาลิคุปต์
ตำแหน่ง ผู้จัดการผลิตภัณฑ์
บริษัท ยูนิลีเวอร์ ไทย โฮลดิ้ง จำกัด
- 1.2 คุณ ธีรวัฒน์ เขยจรรยา
ตำแหน่ง ผู้จัดการฝ่าย Community Affairs
บริษัท ยูนิลีเวอร์ ไทย โฮลดิ้ง จำกัด
- 1.3 คุณ กัณฑชิต ศรัณย์บัณฑิต
ตำแหน่งผู้จัดการผลิตภัณฑ์ ฝ่ายการตลาด B
บริษัท ไลอ้อน ประเทศไทย จำกัด
- 1.4 คุณ พัชรินทร์ สุโกรัตน์
ตำแหน่งผู้บริหารงานลูกค้า
บริษัท เดนซีอ (ประเทศไทย) จำกัด
- 1.5 คุณวราภรณ์ ผาสุพงษ์
บริษัท ชันเวิลด์ คอมเมอร์เชียล จำกัด
- 1.6 คุณรักชัย ผาสุพงษ์
บริษัท ชันชัน อินดัสเตรียล(1977) จำกัด

2. ข้อมูลประเภทเอกสาร ซึ่งจะค้นคว้าจาก หนังสือ บทวิเคราะห์ เอกสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และสิ่งตีพิมพ์ตามแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับข้อมูลประเภทบุคคลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยจะมีข้อมูลประเภทเอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

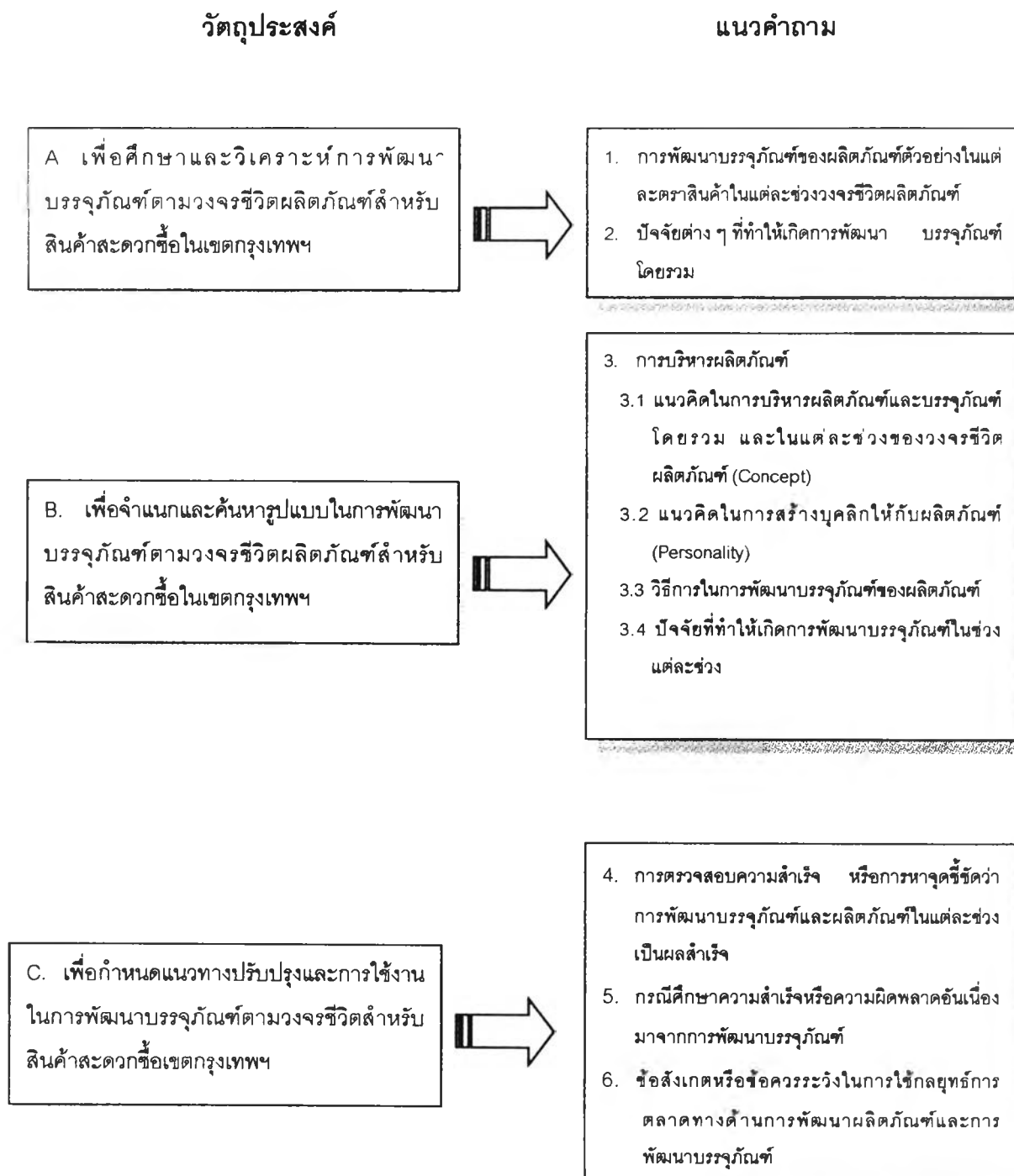
2.1 เอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องของผลิตภัณฑ์และการจำแนกประเภทของผลิตภัณฑ์

- 2.2 เอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Product Life Cycle)
- 2.3 เอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องของแนวความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่
- 2.4 เอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์
- 2.5 เอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องของบรรจุภัณฑ์ หน้าที่ และความสำคัญ
- 2.6 เอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องของประเภทของบรรจุภัณฑ์
- 2.7 เอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องของการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพ
- 2.8 เอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องของข้อดีในการออกแบบบรรจุภัณฑ์
- 2.9 เอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องขององค์ประกอบของการออกแบบบรรจุภัณฑ์
- 2.10 บทวิเคราะห์และรูปภาพจากหนังสือพิมพ์ และนิตยสารต่าง ๆ
- 2.11 รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ในหัวข้อสมุด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. คำถามสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อสอบถามผู้ที่ให้ข้อมูลจากบริษัทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ตามวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ โดยมีแนวคำถามดังนี้

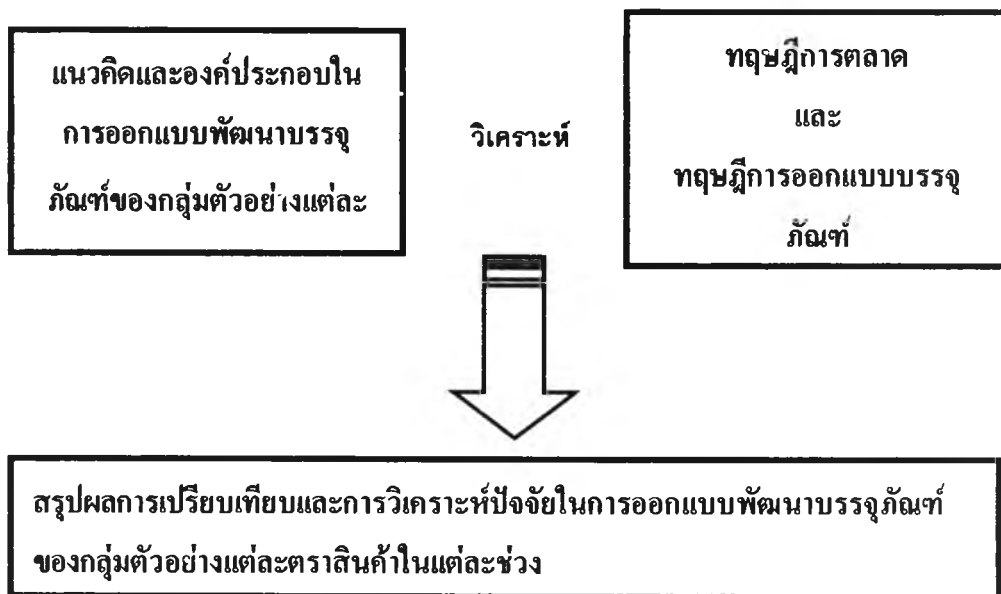
ภาพที่ 11 แสดงแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

2. การจดบันทึก เนื่องจากในการสัมภาษณ์นั้น ผู้ศึกษาจะต้องรวบรวมเนื้อหา ความและจดบันทึกสรุป ใจความสำคัญจากคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการสอบถามที่ต่อเนื่อง นอกเหนือจากแนวคำถามที่เตรียมไว้ ทำให้ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และถูกต้องชัดเจน

3. เทปบันทึกเสียง เป็นอุปกรณ์ที่ใช้รวบรวมข้อมูลให้ได้ครบถ้วน สามารถนำมาถอดข้อความได้ จึงช่วยให้การรวบรวมข้อมูลที่เป็นคำพูดนั้นละเอียดถูกต้อง เมื่อนำไปใช้คู่กับการจดบันทึกก็จะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำรายละเอียดข้อมูลทั้งจากเอกสาร และการสัมภาษณ์บุคคลมาแยกประเด็นวิเคราะห์ถึงรูปแบบและแนวทางการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ตามวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ตลอดจนวิธีในการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ โดยใช้แนวคิด งานวิจัย หรือบทวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับการตลาดและการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เสนอไปข้างต้นเป็นกรอบในการเปรียบเทียบดังภาพที่จะแสดงต่อไปนี้

ภาพที่ 12 แสดงแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการนำเสนอข้อมูลจะใช้การพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) เพื่อแสดงให้เห็นถึงรูปแบบและแนวทางการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ตามวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ และวิธีในการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ โดยการเสนอข้อมูลพร้อมไปกับการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเปรียบเทียบในแต่ละขั้นตอน เพื่อที่จะแยกประเด็นออกอย่างชัดเจน และทำให้เข้าใจได้สะดวกยิ่งขึ้น

ในส่วนของ การสรุปผลการวิจัยจะเป็นการนำข้อสรุปจากแต่ละแนวความคิดด้านผลิตภัณฑ์และองค์ประกอบของการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของแต่ละตราสินค้าในแต่ละช่วงวงจรชีวิตมาสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์โดยจะนำเอาข้อสรุปที่ทั้งสามตราสินค้าถือปฏิบัติร่วมกันทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่มาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดแนวทางของการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ตามวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์สำหรับสินค้าสะดวกซื้อ : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ผงซักฟอกดังกล่าวที่จะนำเสนอ ต่อไปนี้

ข้อสรุปบริษัท

ข้อสรุปเปา

ใช้ร่วมกันทั้งหมด
หรือ
ส่วนใหญ่

ผลการวิจัย

ข้อสรุปนอกแพคเกจ

ภาพที่ 13 แสดงแนวคิดของการสรุปผลการวิจัย

การออกแบบ

สำหรับในส่วนของ การออกแบบผู้วิจัยจะเลือกผลิตภัณฑ์ผงซักฟอกที่มี/เคยมีจำหน่ายจริงในท้องตลาดและไม่ประสบความสำเร็จในด้านการขายมาใช้เป็นผลิตภัณฑ์ตัวอย่างในการออกแบบเพื่อแก้ปัญหาให้กับผลิตภัณฑ์นั้นๆ โดยผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลของผลิตภัณฑ์นั้นเฉพาะในส่วนของข้อมูลพื้นฐานของตัวผลิตภัณฑ์ กลุ่มเป้าหมายทางการตลาดและแนวคิดด้านผลิตภัณฑ์ในช่วงเริ่มแนะนำออกสู่ตลาดมาใช้ ส่วนข้อมูลในส่วนอื่น ๆ ที่นำมาใช้เป็นปัจจัยในการ

กำหนดแนวทางการออกแบบผู้วิจัยจะใช้ผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้นำกำหนดเป็นกรณีสมมุติในแต่ละช่วงของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ขึ้นมา และนำข้อมูลที่ได้ข้างต้นนี้มาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาในการออกแบบ, วัตถุประสงค์, กลุ่มเป้าหมายและแนวทางในการออกแบบเพื่อทำการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ในแต่ละช่วงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ โดยการประยุกต์ทฤษฎีหรือหลักการที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางในการออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ในแต่ละองค์ประกอบของบรรจุภัณฑ์จนเป็นงานออกแบบบรรจุภัณฑ์ทั้ง 4 ช่วงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์